

18.9.2003

RATA TIEDOTTA -TIEDOTE 4/2003

Katsaus Rahoitustarkastuksen valvottavien taloudelliseen tilaan 1.1.–30.6.2003

SISÄLLYSLUETTELO

SUHDANNEKÄÄNTEEN KYNNYKSELLÄ?

Muutamien viime kuukausien aikana erityisesti Yhdysvalloissa julkaistut positiiviset makroindikaattorit ovat antaneet viitteitä talouskasvun vahvistumisesta. Useita kuukausia vahvistuneet Yhdysvaltain teollisuuden luottamusluvut kertovat aiempaa hieman suotuisammista tulevaisuudennäkymistä. Kasvun kestävyys liittyy kuitenkin huomattavia riskejä, ja olennaista on, miten luottamusindikaattoreiden odotukset heijastuvat tulevaisuudessa realitalouteen.

PANKKIEN KANNATTAVUUS VERTAILUKAUDEN TASOLLA

Pankkien kannattavuus oli vertailukauden eli viime vuoden tammi-kesäkuun tasolla. Antolainauksen voimakas kasvu, kulujen kasvun taantuminen sekä alhaiset luottotappiot pitivät tuloskehityksen kohtullisena. Ennätysellisen kapeat korkomarginaalit heikensivät pankkien rahoituskatteita.

PANKKIEN LUOTONANTO JATKUNUT VILKKAANA

Talletuspankkien euromääräisen yleisöluottokannan kasvu on kiihtynyt. Asuntoluottokannan vuosikasvu oli kesäkuun lopussa 13,9 %. Matala korkotaso on pitänyt asuntoluottomarkkinat vilkkaina.

PANKKISEKTORIN VAKAVARAISUUS VAHVISTUI

Pankkisektorin vakavaraisuus oli kesäkuun lopussa 17,0 %. Nordean rakennejärjestelyt kohentavat vakavaraisuuslukuja.

JÄRJESTÄMÄTTÖMÄT SAAMISET JA LUOTTOTAPPIOT VÄHÄISET

Järjestämättömät saamiset ovat edelleen vähäisiä. Palautukset aiemmin kirjatuihin luottotappioista ja luottotappiovarauksista olivat suuremmat kuin alkuvuoden aikana kirjatut uudet luottotappiot ja luottotappiovaraukset.

PANKKIEN TULORISKI SUHTEESSA RAHOITUSKATTEESEEN SAMALLA TASOLLA KUIN VUODEN ALUSSA

Ratan arvion mukaan korkotason puolen prosenttiyksikön nousu kasvattaisi pankkien korkokatetta 7,2 % vuoden 2004 kesäkuun loppuun mennessä. Samalla korkojen nousun aiheuttama joukkovelkakirjojen arvojen lasku laskisi osittain rahoituskatteen kasvusta johtuvaa liikevoiton kasvua.

SIJOITUSRAHASTOJEN PÄÄOMAT KASVOIVAT

Sijoitusrahastojen pääomat kasvoivat alkuvuonna 25 % eli yli 20 miljardiin euroon. Lyhyen koron rahastoissa oli eniten pääomia. Erikoissijoitusrahastojen määrä oli edelleen kasvussa.

SIJOITUSPALVELUYRITYSTEN KANNATTAVUUS HEIKKENI EDELLEEN

Arvopaperimarkkinoiden epävarmuus jatkui edelleen. Sijoituspalveluyritysten yhteenlasketut tuotot supistuivat 5 % ja liikevoitto 30 % kesäkuusta 2002. Oman arvopaperikaupan kate muuttui positiiviseksi.

18.9.2003

SUHDANNEKÄÄNTEEN KYNNYKSELLÄ?

Viime kuukausien aikana markkinoilta on saatu myönteisiä uutisia talouskasvun elpymisestä. Yhdysvaltain talous on näyttänyt voimistumisen merkkejä sekä teollisuuden että kuluttajien luottamuksen kasvaessa. Vaikutukset ovat heijastuneet rahoitusmarkkinoiden kautta sekä Aasiaan että euroalueelle. Tärkein kysymys tällä hetkellä on talouskasvun nopeutumisen kestävyys, koska reaalityalouden kehitys ei ole täysin vahvistanut luottamusindikaattorien osoittamaa suuntaa. Suomen talous ja rahoitusmarkkinat seuraavat kiinteästi maailmantalouden yleistä kehitystä, ja tämän vuoksi ulkoapain tulevilla muutoksilla on olennainen vaikutus Suomen rahoitussektorille.

Yhdysvaltain talouden positiiviset makroluvut ovat luoneet odotuksia siitä, että kasvu vahvistuisi lähes kolme vuotta kestäneen maailmantalouden hitaan kasvun jälkeen. Vuoden 2003 alussa Yhdysvaltain bruttokansantuote kasvoi 1,4 prosentin vuosivauhtia, mutta toisen vuosineljänneksen aikana kasvu kaksinkertaistui. Edelleen toisen neljänneksen aikana teollisuuden luottamus on kohentunut enemmän kuin analyytikot odottivat. Myös kotitalouksien kulutus on ollut yllättävän vahvaa. Alhaiset korot, veronkennykset, palkkatason kohoaminen sekä osakemarkkinoiden elpyminen ovat tärkeimmät syyt vahvojen kulutuslukujen taustalla. Yksityisellä kulutuksella on merkittävä rooli Yhdysvaltain kansantuotteen muodostumisessa, koska se vastaa siitä noin kahta kolmasosaa.

Suurimmat riskit suhdanteiden kääntymisen kannalta Yhdysvalloissa ovat suuri budjettialijäämä, vaihtotaseen alijäämä, investointien toipumisen pitkittyminen sekä yksityisen sektorin velkaantuminen ja edelleen epävarma työllisyyskehitys. Yhdysvalloissa on kaiken aikaa käynnissä mittava elvytys veronlennusten ja julkisten menojen kasvun avulla. Elvyttävää finanssipolitiikkaa ei voida kuitenkaan loputtomiin jatkaa. Menonlisäysten kysyntävaikutukset voivat myös mitätöityä, jos julkisen talouden velkaantumisen kasvu alkaa heijastua kotitalouksien säästämisen lisääntymisenä. Myös yksityisten investointien pelätään pysyvän alhaisina yritysten liikkaparasiteetin vuoksi. Dollarin vahvistuminen viime viikkoina saattaa edelleen heikentää mahdollisuuksia paikata vaihtotaseen vajetta. Vaikka Yhdysvaltain velkaantumisen taso ei vielä olekaan huolestuttava, vaihtotaseen alijäämän kasvuvauhti sen sijaan on. Viime aikoina vahvistuneet työmarkkinat ovat edelleen epävarmassa tilassa, koska työllisten määrä vaihtelee edelleen huomattavasti mm. viikoittaisten työttömyyskorvaushakemusten perusteella arvioituna, eikä varmuutta paranevasta kehityksestä ole vielä nähtävissä. Ratkaisevinta tulevaisuudessa on, näkyvätkö kohentuneet luottamusluvut reaalityalouden puolella ja vähentääkö epävarma työllisyystilanne jatkossa kulutusta.

Yhdysvaltain positiiviset näkymät ovat heijastuneet myös euroalueen talouksiin. Vaikka euroalueen kasvu on viime aikoina ollut nollatasolla ja myös ennusteet ovat selvästi heikommat kuin Yhdysvaltojen taloutta kuvaavat ennusteet, ovat kuluttajien ja teollisuuden luottamus ja tulevaisuudennäkymät alkaneet näyttää varovaisia toipumisen merkkejä. Lisäksi alhainen korkotaso edesauttaa talouksien suotuisaa kehitystä. Myöskään deflaation ei uskota uhkaavan euroaluetta inflaation pysytellessä ennusteiden (esim. Euroopan keskuspankki, Etlä) mukaan noin 2 prosentissa lähitulevaisuudessa. Uhkana kasvun elpymiselle on kuitenkin euron vahvistuminen, joka rajoittaa euroalueen yritysten vientiä. Lisäksi Saksan ja Ranskan valtiotalouden alijäämät, jotka ovat suuremmat kuin vakaus- ja kasvusopimus sallii, kaventavat finanssipolitiikan liikkumavaraa samaan aikaan kun verotuksen ja työmarkkinoiden rakenteelliset uudistukset olisivat ajankohtaisia.

Suomen bruttokansantuote kasvoi alkuvuonna 1,2 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna, mikä on euroalueen keskimääräistä kasvua selvästi nopeampi vauhti. Koko vuoden kasvun arvioidaan olevan 1–1,5 %. Myös Suomessa kuluttajien ja teollisuuden odotukset ovat hieman kohentuneet viime kuukausina, vaikka indikaattoreiden eri komponentit ovatkin olleet välillä ristiriitaisia. Alhaisen korkotason vuoksi kotitaloudet arvioivat luotonoton olevan edelleen edullista, mikä näkyy asuntoluottojen voimakkaana kysyntänä.¹ Asuntojen hintataso on edelleen korkea, eikä nousu ole taittunut vuoden toisellakaan neljänneksellä. Kor-

¹ Katso artikkeli ”Pankkien luotonanto jatkunut vilkkaana”.

18.9.2003

kotason nousu saattaa kuitenkin tulevaisuudessa vaikeuttaa asiakkaiden lainanhoitoa ja siten lisätä pankkien luottoriskiä. Myöskin työttömyyden kasvu on pankeille riski. YT-neuvotteluiden ja irtisanomisten lisääntyminen vähentävät yksityistä kulutusta ja saattavat tulevaisuudessa kasvattaa luottotappioita sekä yritys- että kotitalousluotoissa ja siten heikentää pankkien kannattavuutta. Suomen talouskasvun kestävyys ja sen vaikutukset Suomen rahoitussektoriin ovat pitkälti kiinni ulkopuolisesta vetoavusta.

LYHYISSÄ KOROISSA EI VOIMAKASTA NOUSUPAINETTA

Alkuvuonna rahamarkkinakorot laskivat ennätyskellisen alhaiselle tasolle vuosikymmeniin sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa. Sekä Euroopan keskuspankki (EKP) että Yhdysvaltain keskuspankki (Fed) laskivat ohjauksorkojaan kesäkuussa. Rahamarkkinakorkojen lasku kuitenkin pysähtyi kesäkuun puolivälissä, jonka jälkeen kaikkein lyhyimmät rahamarkkinakorot ovat pysytelleet kutakuinkin ennallaan pitkien rahamarkkinakorkojen noustessa hieman. Tästä syystä rahamarkkinoiden korkokäyrä kääntyi nousevaksi elokuussa oltuaan vielä kesäkuun puolivälissä laskeva. Yhden kuukauden euriborkorko oli syyskuun alussa 2,14 % ja kolmen kuukauden euriborkorko vastaavasti 2,16 %. Heinäkuun lopusta yhden kuukauden korossa oli nousua 2 korkopistettä ja kolmen kuukauden korossa 4 korkopistettä. Kahdentoista kuukauden euriborkorko oli syyskuun alussa 2,38 %. Tässä oli nousua heinäkuun lopusta 27 korkopistettä. Markkinakoroista johdettu termiinikorkokäyrä on jyrkentynyt huomattavasti muutaman viime kuukauden aikana, mikä johtuu markkinaosapuolten lyhyiden korkojen nousuodotuksista.

PITKÄT KOROT SELVÄSSÄ NOUSUSSA

Kesäkuun puolivälin jälkeen kaikki keskeiset pitkät korot nousivat selvästi heinäkuun loppuun asti, koska talouskasvu- ja inflaatio-odotukset vahvistuivat. Syyskuun alkuun mennessä nousu on kuitenkin tasoittunut. Saksan valtion 10 vuoden joukkolainan, jota pidetään euroalueen viitekorkona, tuotto kasvoi 90 korkopistettä kesä-syyskuun aikana ja oli 4,4 % syyskuun alussa. Vastaavasti Yhdysvalloissa saman maturiteetin joukkolainan korko nousi 140 korkopistettä ja oli 4,6 %. Euroalueen ja Yhdysvaltain 10 vuoden joukkolainojen tuottoero muuttui siten positiiviseksi ensimmäistä kertaa sitten huhtikuun 2002.

Vaikka joukkolainojen tuotot kasvoivat voimakkaasti kesällä, ovat markkinaosapuolet ilmeisen epävarmoja korkojen tulevasta kehityksestä erityisesti Yhdysvaltain markkinoilla. Tämä voidaan päätellä siitä, että Yhdysvaltain 10 vuoden joukkolainoihin perustuvien futuurisopimusten keskimääräinen hintojen vaihtelu kasvoi kesäkuun puolivälissä syyskuun alkuun. Tuolloin hintojen vaihtelun keskiarvo oli korkeampi kuin kahden viime vuoden aikana keskimäärin. Vastaavanlainen kehitys on ollut nähtävissä myös euroalueella, joskaan ei yhtä vahvasti kuin Yhdysvalloissa.

EURO HEIKKENI EDELLEEN SUHTEESSA DOLLARIIN ELOKUUSSA

Dollarin heikkeneminen euroon nähden taittui kesäkuussa 2003 lähes 18 kuukauden jälkeen. Sen jälkeen dollari on vahvistunut euroon nähden noin 9 % elokuun loppuun mennessä. Dollarin vahvistuminen johtuu pitkälti Yhdysvaltain talouden euroalueen taloutta nopeammasta kasvusta sekä optimistisemmasta näkemyksestä talouden kehityksestä. Koska heikompi kasvu tarkoittaa alenevia tuottoja investoinneille, tulevat euroalueen varallisuuskohteet vähemmän kiinnostaviksi sijoittajien näkökulmasta. Myös Yhdysvaltojen korkotuottojen viimeaikainen kasvu houkuttelee maahan ulkopuolista valuuttaa ja siten vahvistaa dollaria. Euro heikkeni myös suhteessa jeniin, kun Japanin talousindikaattorit ovat viitanneet aikaisempaa suotuisampiin näkymiin talouden elpymisestä.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyytikko Jukka Hemmi, puhelin (09) 183 5251.

18.9.2003

PANKKIEN KANNATTAVUUS VERTAILUKAUDEN TASOLLA

Suomalaisten pankkien liikevoitto parani viime vuoden tammi-kesäkuuhun verrattuna. Tosin kehitys ei ollut kaikilla pankeilla samansuuntaista. Osalla pankeista kannattavuus heikkeni vertailukaudesta. Kannattavuutta mittaavat koko pankkisektorille lasketut tunnusluvut – koko taseen tuotto (ROA %) sekä oman pääoman tuotto (ROE %) – heikkenivät hieman, kun omien varojen sekä taseen kasvu oli nopeampaa kuin verojen jälkeisen liikevoiton kasvu.

MARGINAALIT ENNÄTYKSELLISEN KAPEITA

Pankkien rahoituskatteita heikensi yhä jatkunut markkinakorkojen lasku, mikä yhdessä kiristyneen kilpailun kanssa supisti otto- ja antolainauksen välisen marginaalin ennätyskellisen matalalle tasolle.

Suomen Pankin julkaiseman Rahoitusmarkkinat -tilastokatsauksen mukaan anto- ja ottolainauksen välinen marginaali oli kesäkuun lopussa 2,72 %, kun se vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana oli 3,39 %. Uusien luottojen ja talletuskannan välinen marginaali supistui vieläkin nopeammin, sillä kesäkuun lopussa uusien luottojen ja koko talletuskannan välinen marginaali oli enää alle 2 %. Kotitalousluottojen lainamarginaalit ovat kaventuneet viime vuoden kesäkuusta, tosin lasku on viime kuukausina pysähtynyt. Yritysluottojen lainamarginaalit sen sijaan kasvat edelleen lievästi.

Kiristyneestä kilpailusta sekä alhaisista koroista huolimatta pankit pystyivät pitämään rahoituskatteensa lähes vertailukauden tasolla, kun kasvaneet volyymit kompensoivat kaventuneita marginaaleja.

RAHOITUSKATTEET EDELLEEN PAINEEN ALLA

Tällä hetkellä markkinoilla odotetaan korkotason nousevan aikaisintaan ensi vuoden alkupuolella. Tämä tarkoittaisi sitä, että kuluvan vuoden aikana pankkien korkomarginaalit eivät ainakaan korkotason muutosten vuoksi levene. Lisäksi on syytä muistaa, että markkinakorkojen muutokset heijastuvat vasta viipeellä luotto- ja talletuskannan korkoihin. Korontarkistuksia tehdään laina- ja talletusehdoissa sovittujen ajanjaksojen mukaisesti. Niinpä talletus- ja luottokannan välinen korkomarginaali ei seuraa välittömästi korkotason muutoksia. Pankit altistuvatkin korkoriskille.² Korkomarginaalin lisäksi rahoituskatteeseen vaikuttaa antolainauksen volyyymi, joka riippuu korkotasosta, mutta myös muista kysyntään ja tarjontaan vaikuttavista tekijöistä.

PALKKIO- JA MUUT TUOTOT KASVOIVAT MALTILLISESTI

Pankkien palveluistaan perimät palkkiotuotot kasvoivat hieman vertailukauteen eli viime vuoden tammi-kesäkuuhun verrattuna. Palkkiotuottojen rakenteessa on pankkikohtaisia eroja, mutta yleensä maksuliikenteen ja antolainauksen palkkiotuotot muodostavat suurimman osan nettomääräisistä palkkiotuotoista. Lähinnä sijoituspalveluyrityksinä toimiville pankeille omaisuudenhoidon sekä arvopaperitoiminnan palkkiotuotot ovat keskeisiä tuottoja, vaikka ne ovat viime aikoina olleet suhteellisen vähäisiä. Näiden pankkien kannattavuus on ollut markkinatilanteen vuoksi heikko.

Liiketoiminnan muut tuotot, kuten arvopaperi- ja valuuttatoiminnan kate sekä osinko- ja vuokratuotot, kasvoivat vertailukaudesta. Tosin muita tuottoja kasvattivat myös kertaluonteiset myyntivoitot, joita osa pankeista tarkastelukaudella kirjasi.

² Katso artikkeli ”Pankkien tuloriski suhteessa rahoituskatteeseen samalla tasolla kuin vuoden alussa”.

18.9.2003

KULUJEN KASVU ON TAITTUNUT

Pankit ovat onnistuneet pysäyttämään kulujensa kasvun. Henkilöstömääriä on supistettu sekä muiden kulujen leikkaamiseen tähtäviä ohjelmia käynnistetty. Yhteenlasketut kulut olivat kutakuinkin samansuuruiset kuin vertailukaudella. Pankkisektorille laskettu kustannustehokkuus eli kulut–tuotot-suhde parani hieman viime vuoden tammi-kesäkuusta.

LUOTTO- JA TAKAUSTAPPIOT YHÄ OLEMATTOMAT

Luotto- ja takaustappiot olivat edelleen lähes nollassa suurimmalla osalla pankeista. Ainoastaan Nordea-konsernin tuloksen voidaan sanoa kärsineen luottotappioista. Nekin syntyivät pääasiassa muissa maissa kuin Suomessa. Luottotappioiden indikaattorit, kuten järjestämättömät saamiset sekä konkurssit eivät ainakaan vielä ennakoivasti kasvavista luottotappioista. Sen sijaan maksuhäiriössä on kasvua.³

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Toni Honkaniemi, puhelin (09) 183 5222.

---

³ Katso artikkeli ” Järjestämättömät saamiset ja luottotappiot vähäiset”.

18.9.2003

PANKKIEN LUOTONANTO JATKUNUT VILKKAANA⁴

Suomen Pankin keräämien tietojen mukaan talletuspankkien euromääräinen yleisluottokanta oli kesäkuun lopussa 76,1 miljardia euroa. Luottokanta kasvoi vuodessa 9,3 %. Kannan kasvu on kiihtynyt selvästi viime vuodesta, jolloin vastaava vuosikasvu kesäkuun lopussa oli 5,6 %. Kanta on kasvattanut erityisesti kotitalouksien ja yritysten vilkas luotonotto.

Alkuvuoden aikana talletuspankkien antamien käyttämättömien luottojärjestelyjen kanta kasvoi 16 % 15,8 miljardiin euroon. Luottokannan kasvun voidaankin odottaa jatkuvan nopeana myös lähitulevaisuudessa.

KOTITALOUKSIEN LUOTOT KESKITTYYNEET TALLETUSPANKKEILLE

Kotitalouksille sekä yrityksille ja asuntoyhteisöille myönnettyjen luottojen osuus talletuspankkien luottokannasta on noin 90 prosenttia. Näille sektoreille talletuspankit ovat pääasiallinen rahoituksen välittäjä. Kotitalouksien luototus on keskittynyt lähes yksinomaan talletuspankeille. Vastaavasti yli puolet kaikista yritysten ja asuntoyhteisöjen luotoista on pankkien myöntämiä.

POIKKEUKSELLISEN MATALA KORKOTASO ON PITÄNYT ASUNTOLUOTTOMARKKINAT VILKKAINA

Talletuspankkien yhteenlaskettu asuntoluottokanta oli kesäkuun lopussa 32,8 miljardia euroa ja kannan vuosikasvu oli 13,9 %. Matala korkotaso on pitänyt asuntoluottomarkkinat vilkkaina. Uusia asuntoluottoja on myönnetty kevään aikana yli miljardin kuukausivauhdilla – eniten kesäkuussa: 1,3 miljardia euroa.

Asuntoluottokannan kasvua tarkasteltaessa on syytä muistaa, että viime vuosina pidentyneet laina-ajat kasvattavat kanta pitkäällä aikavälillä. Vastaavasti uusien asuntoluottojen määrää kasvattavat aiemmin myönnettyjen luottojen lainaehtojen uudistamiset sekä pankin vaihdon yhteydessä otettavat uudet luotot.

Asuntoluottojen korot ovat edelleen laskeneet, mikä on pääasiassa seurausta markkinakorkojen laskusta sekä myös pankkiasiakkaiden lainaehtojen parannuksista. Uusien asuntoluottojen keskikorko oli kesäkuun lopussa 3,13 %. Euroopan keskuspankin keräämän korkotilaston mukaan uusien asuntoluottojen keskikorko Suomessa on edelleen euroalueen alhaisin.⁵

Uusien asuntoluottojen keskikoron alhaisuus selittyy ennen kaikkea sillä, että Suomessa asuntoluotot sitotaan valtaosaltaan vuoden tai sitä lyhyempiin markkinakorkoihin. Kotitaloudet sitovat asuntoluottoensa korkoon, joka antaa ensimmäiselle jaksolle alhaisen koron. Samalla ne luottavat, etteivät korot nouse yhtä voimakkaasti kuin aiemmin. Näin kotitaloudet hyödyntävät vaihtuvakorkoisuudesta saatavan edun, mutta toisaalta altistavat itsensä korkoriskille.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Niko Syrjänen, puhelin (09) 183 5369.

⁴ Perustuu Suomen Pankin Rahoitusmarkkinat-tilastokatsauksen tietoihin. Tarkasteltava aineisto sisältää suomalaisten talletuspankkien ja Suomessa talletuspankkitoimintaa harjoittavien ulkomaalaisten luottolaitosten sivukonttoreiden Suomeen antamat yleisluotot. Aineistossa on mukana vain euromääräiset luotot.

⁵ Euroopan keskuspankin korkotilaston maakohtaisia korkoja ei ole yhdenmukaistettu.

18.9.2003

PANKKISEKTORIN VAKAVARAISUUS VAHVISTUI

Pankkisektorin vakavaraisuussuhdeluvut ovat selvästi kohentuneet vuodenvaihteen tasoistaan. Kesäkuun lopussa pankkisektorin kokonaisvakavaraisuus oli 17,0 % (11,7 %) sekä ensisijaisten omien varojen perusteella laskettava Tier I -vakavaraisuus 14,9 % (8,6 %).

NORDEAN RAKENNEJÄRJESTELYT KOHENTAVAT VAKAVARAISUUSLUKUJA

Nordeassa käynnistettiin konsernin juridisen rakenteen muutos kesäkuussa. Rakennemuutoksen tavoitteena on muodostaa Nordea-konsernin emoyhtiöstä, Nordea AB:sta, pankkitoimintaa harjoittava Eurooppayhtiö, joka toimii paikallisilla markkinoilla sivukonttoreiden kautta.

Edeltäneessä konsernirakenteessa pankkitoiminnan emoyhtiönä toimi Nordea Pankki Suomi Oyj. Kesäkuussa Nordean pohjoismaisista tytärkonserneista Nordea Pankki Ruotsi ja Nordea Pankki Tanska siirtyivät uuden konsernirakenteen mukaisesti Nordea AB:n suoraan omistukseen, mikä supisti Nordea Pankki Suomi -konsernin riskipainotettuja saamisia ja vastuita selvästi. Kun Nordea Pankki Suomi -konsernin omissa varoissa ei kuitenkaan tapahtunut vastaavaa supistumista, vahvistui konsernin vakavaraisuus. Nordea Pankki Norja oli kesäkuun lopussa edelleen Nordea Pankki Suomen tytärbankki.

Nordea Pankki Suomi -konsernilla on merkittävä osuus Suomen pankkisektorissa. Konsernin vakavaraisuuslukujen koheneminen näkyikin huomattavana kasvuna myös koko pankkisektorin vakavaraisuusluvuissa.

MUILLA PANKKIRYHMILLÄ EI MERKITTÄVIÄ MUUTOKSIA VAKAVARAISUUSLUVUISSA

Pankkisektorin muiden pankkiryhmien omat varat kasvoivat tulorahoituksen kautta. Myös pankkien antolainaus on jatkunut vilkkaana, mikä on kasvattanut riskipainotettuja saamisia ja vastuita. Omat varat ja riskipainotetut erät ovatkin kasvaneet lähes tasatahtiin, eivätkä muiden pankkiryhmien vakavaraisuusluvut ole muuttuneet merkittävästi.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Niko Syrjänen, puhelin (09) 183 5369.

18.9.2003

JÄRJESTÄMÄTTÖMÄT SAAMISET JA LUOTTOTAPPIOT VÄHÄISET

JÄRJESTÄMÄTTÖMIEN SAAMISTEN MÄÄRÄ SUPISTUI KAIKILLA SEKTOREILLA

Suomalaisten pankkikonsernien⁶ järjestämättömät saamiset ovat pienet. Kesäkuussa 2003 ne olivat 556 miljoonaa euroa, missä on vuodentakaiseen verrattuna supistumista 13,5 %. Vuodenvaihteeseen verrattuna järjestämättömien saamisten euromäärä on hieman lisääntynyt, mutta lievää kasvua voidaan pitää vuodensisäisenä normaalina kausiheilahteluna. Järjestämättömien saamisten suhteelliset osuudet luottokannasta ovat edelleen pienet. Kesäkuussa 2003 järjestämättömien saamisten osuus luottokannasta oli noin 0,63 %, kun se vastaavana aikana edellisvuonna oli 0,81 %.

Sektoreittain tarkasteltuna järjestämättömien saamisten määrä väheni kaikilla sektoreilla edellisvuoden kesäkuuhun verrattuna. Suurinta supistuminen oli yrityssectorilla, jonka järjestämättömät saamiset vähenivät 66 miljoonaa euroa.

LUOTTOTAPPIOIDEN OSUUS LUOTTOKANNASTA PIENI

Suomalaisten pankkikonsernien⁷ luottotappiot olivat vähäiset, sillä aiemmin kirjatuista luottotappioista saadut palautukset ja korvaukset sekä luottotappiovarausten peruutukset olivat 7 miljoonaa euroa suuremmat kuin kirjatut luottotappiot ja luottotappiovaraukset. Pankkikonsernien bruttoluottotappiot, joissa ei oteta huomioon luottotappioista tehtyjä peruutuksia eikä palautuksia, olivat kesäkuussa 60 miljoonaa euroa. Niiden osuus luottokannasta oli vähäinen, vain 0,06 %, ja niiden määrä on supistunut lähes 28 % edellisvuoden kesäkuuhun verrattuna.

Bruttoluottotappioiden pienenevä suuntaus näkyy sekä yrityssectorin että kotitaloussectorin bruttoluottotappioiden määrissä. Molemmilla sektoreilla uusien luottotappioiden määrät olivat kesäkuussa edellisvuotista pienemmät. Sen sijaan ulkomaisista luotoista kirjatut luottotappiot kasvoivat hieman eli vajaat 11 miljoonaa euroa ja olivat kesäkuun lopussa 15 miljoonaa euroa.

Pankkikonsernien järjestämättömät saamiset ja luottotappiot ovat edelleen vähäiset. Kasvavaa suuntausta ei ole havaittavissa näissä luottoriskiluvuissa. Kuitenkin huomattavasti kasvanut antolainaus sekä heikentyneen talouskehityksen aiheuttama maksuhäiriöiden lisääntyminen saattavat vastedes kasvattaa järjestämättömien saamisten ja luottotappioiden määrää. Lisäksi asiakkaiden heikkenevä takaisinmaksukyky mahdollisen korkotason nousun seurauksena saattaa myös osaltaan lisätä järjestämättömien saamisten ja luottotappioiden määrää tulevaisuudessa.

Lisätietoja antavat

pankkitarkastajat Tülin Bedretdin, puhelin (09) 183 5429 ja Seppo Pitkänen, puhelin (09) 183 5376.

⁶⁻⁷ Sisältää pankkikonsernien ulkomaiset sivukonttorit. Nordea Pankki Suomi -konsernista ovat mukana Suomen toiminta ja ulkomaiset sivukonttorit, mutta ei pohjoismaisia tytäryhtiöitä.

18.9.2003

PANKKIEN TULORISKI SUHTEESSA RAHOITUSKATTEESEEN SAMALLA TASOLLA KUIN VUODEN ALUSSA

Rahoitustarkastuksen (Rata) korkoriskimittarilla mitattuna suomalaisten talletuspankkien yhden prosenttiyksikön koronmuutoksen aiheuttama tulariski on kasvanut alkuvuodesta hieman ja on nyt 14,3 % eli noin 316 miljoonaa euroa. Tulosta voidaan tulkita siten, että Suomen pankkisektorin aggregoitu rahoituskate kasvaisi 14,3% vuoden 2004 puoleen väliin mennessä, jos oletetaan, että yleinen korkotaso nousisi yhdellä prosenttiyksiköllä. Taseen korkoriski on suurimmalla osalla pankeista säilynyt suurin piirtein samansuuruisena kuin vuoden 2002 lopussa.

Pankkien luotonanto on jatkanut nopeaa kasvua alkuvuonna 2003 asuntolainakannan ennätysellisen nopean kasvun ansiosta. Luottokannan suurimpana rahoitusmuotona ovat edelleen talletukset, joiden kanta ei ole alkuvuonna merkittävästi muuttunut. Luotonannon kasvu on siis rahoitettu suurimmaksi osaksi vaihtoehtoisilla rahoitusmuodoilla, eli markkinaehtoisella rahoituksella ja osaksi myös omilla pääomilla. Uusi luotonanto on ollut suurimmaksi osaksi lyhyisiin markkinakorkoihin sidottua. Ratan korkoriskianalyysissä pankkien korkoriskiasema ei silloin merkittävästi muutu, koska saamisten ja velkojen korkomarginaalit pysyy kutakuinkin samanlaisena. Päinvastoin, korkoriskiasema voi jatkossa markkinarahoituksen osuuden kasvaessa jopa pienentyä. Tämä tarkoittaa sitä, että korkojen noususta saatava rahoituskatteen kasvu ei myöskään ole niin suurta, kuin se suuremmalla talletusrahoituksen osuudella olisi. Korkojen odotetaan kuitenkin pysyvän loppuvuoden suurin piirtein ennallaan, mutta loppukevään koronalennukset saattavat vielä syödä pankkien rahoituskatetta lähitulevaisuudessa.

Edellä kuvattu tulariski mittaa yksinomaan markkinakorkojen muutoksien vaikutusta rahoituskatteeseen. Merkittävin rahoituskatteeseen sekä samalla pankin hankkiman rahoituksen ja luotonannon väliseen korkomarginaaliin vaikuttava tekijä on kuitenkin pankkien perimä luottomarginaali. Marginaalin suuruuteen vaikuttavat mm. pankkisektorin kilpailutilanne, yleinen taloudellinen tilanne, luotonottajien takaisinmaksukyky ja vakuudet. Korkomarginaalit supistuivat edelleen vuoden 2003 alkupuolella ja ovat nyt ennätysmäisen kapeat. Kaupankäyntivarastoon luettavien erien investointiriski pienentää osittain tulariskin vaikutuksia.

Katso myös ”Talletuspankkien korkoriskiaseman arviointimenetelmät”

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Tommi Kemilä, puhelin (09) 183 5206.

MIKÄ ON KORKORISKI?

Rahoitustarkastus tarkastelee pankkien korkoriskiä kahdella eri mittarilla: tulariskimittarilla ja investointiriskimittarilla. Tulariski mittaa taseen herkkyyttä korkotason muutoksille. Investointiriski puolestaan mittaa taseen kaupankäyntisalkkuun sisältyvien joukkovelkakirjojen markkina-arvojen muutoksia, jotka syntyvät korkojen muutoksista.

18.9.2003

SIJOITUSRAHASTOJEN PÄÄOMAT KASVOIVAT

Uudet sijoitukset ja osakemarkkinoiden elpyminen kasvattivat pääomia suomalaisissa sijoitusrahastoissa. Kesäkuun 2003 loppuun mennessä pääomia oli kertynyt 20,8 miljardia euroa. Alkuvuoden aikana pääomat ovat kasvaneet 25 % eli noin 4,2 miljardia euroa.

Uusia sijoituksia on kertynyt alkuvuoden 2003 aikana lähes yhtä paljon kuin koko vuoden 2002 aikana. Nettomerkintöjen⁸ määrä oli alkuvuonna 3,2 miljardia euroa, kun se koko vuoden 2002 aikana oli 3,7 miljardia euroa.

Sijoitusrahastotoimintaa harjoittavia rahastoyhtiöitä oli kesäkuun lopussa 24 ja säännöt oli vahvistettu kesäkuun lopussa 357 sijoitusrahastolle. Kesäkuusta 2002 sijoitusrahastojen lukumäärä on kasvanut 27 rahaston verran. Näistä puolet oli erikoissijoitusrahastoja⁹. Erikoissijoitusrahastoja oli kesäkuun lopussa 97, kun niitä vuotta aikaisemmin oli 83. Niiden osuus yhteenlasketuista pääomista oli kuitenkin edelleen melko pieni, noin 10 %.

LYHYEN KORON RAHASTOT SUOSITUIMPIA¹⁰

Epävarmoissa markkinaoloissa lyhyen koron rahastot ovat edelleen kasvattaneet osuuttaan pääomista, kun sijoitukset ovat hakeutuneet turvallisempiin kohteisiin. Lyhyen koron rahastoissa oli kesäkuun lopussa reilu kolmannes kaikista pääomista. Kasvua oli edellisen vuoden kesäkuusta 10 prosenttiyksikköä. Osake-rahastojen osuus on edelleen supistunut noin 8 prosenttiyksikköä kesäkuusta 2002. Myös yhdistelmärahastot ovat menettäneet osuuttaan. Vipu- ja hedge-rahastot ovat kasvattaneet tasaisesti osuuttaan vajaan 4 prosenttiyksikköön kaikista pääomista.

KOLME SUURINTA RAHASTOYHTIÖTÄ VAHVISTIVAT MARKKINAOSUUKSIAAN

Kesäkuun lopussa suurimmat rahastoyhtiöt olivat pankkiryhmittymiin kuuluvia yhtiöitä. Kolme suurinta rahastoyhtiötä, Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy, Sampo Rahastoyhtiö Oy ja OP-Rahastoyhtiö Oy, vahvistivat markkinaosuuksiaan ja hallinnoivat lähes 65:tä prosenttia pääomista. Gyllenberg Rahastoyhtiö Oy nousi neljänneksi suurimmaksi ohi Evli-rahastoyhtiö Oy:n, jonka pääomat kasvoivat rahastomarkkinoiden kehitystä hitaammin.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyytikko Meri Rimmanen, puhelin (09) 183 5379.

⁸ Nettomerkintöjen määrällä tarkoitetaan rahastoihin tehtyjen merkintöjen ja lunastusten erotusta.

⁹ Erikoissijoitusrahastot eivät ole sijoitusrahastodirektiivin mukaisia ja niiden säännöt vahvistaa valtiovarainministeriö.

¹⁰ Tiedot perustuvat HEX:n rahastoraporttiin.

18.9.2003

SIJOITUSPALVELUYRITYSTEN¹¹ KANNATTAVUUS HEIKKENI EDELLEEN

Arvopaperimarkkinoiden epävarmuus jatkui edelleen: sekä osakevaihto että pörssin markkina-arvo heikkenivät jonkin verran. Alkuvuoden kokonaisvaihto oli 69 miljardia euroa. HEX-yleisindeksi laski 4 % vuodenvaihteesta ja päättyi 5520 pisteeseen.

SIJOITUSPALVELUTOIMINNAN TUOTOT HEIKKENIVÄT HIEMAN

Sijoituspalveluyritysten yhteenlasketut tuotot ovat supistuneet 5 % kesäkuusta 2002, mutta liikevoitto lähes kolmanneksen. Yhteenlasketut tuotot olivat kesäkuussa 109 miljoonaa euroa ja yhteenlaskettu liikevoitto 15 miljoonaa euroa. Yhteenlaskettu liikevoitto suhteessa tuottoihin heikkeni vuodessa 18 prosentista 14 prosenttiin. Sijoituspalveluyritysten tuotoista noin 85 % oli palkkiotuottoja. Yhteenlaskettu oman arvopaperikaupan kate oli niukasti positiivinen.

Helsingin Pörssissä arvopaperivälitystä harjoittavien sijoituspalveluyritysten yhteenlaskettu vaihto-osuus pörssin alkuvuoden vaihdosta on pysynyt lähes ennallaan, vaikka ulkomaiset etävälittäjät ovat edelleen kasvattaneet osuuttaan 50 prosenttiin¹². Omaisuudenhoitoa harjoittavien sijoituspalveluyritysten tuotot ovat kasvaneet omaisuudenhoidossa olevien varojen kasvun myötä. Omaisuudenhoidossa olevat varat lisääntyivätkin kesäkuusta 2002 edelleen seitsemän miljardia euroa ja olivat 40,5 miljardia euroa.

Helsingin Pörssiin ei listautunut alkuvuoden aikana yhtään uutta yhtiötä, mutta listalta poistui 5 yhtiötä. Osakeanteja järjestettiin alkuvuoden aikana 5. Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseen laskuja oli alkuvuoden aikana sen sijaan 39, ja kaikki niistä olivat rahoituslaitosten järjestämiä.

SIJOITUSPALVELUYRITYSTEN VAKAVARAISUUSSUHDE PARANI

Kaikkien sijoituspalveluyritysten yhteenlaskettu vakavaraisuussuhdeluku parani kesäkuussa vuodentakaisesta 65 prosentista 72 prosenttiin. Vakavaraisuussuhde, joka lasketaan samoin perustein kuin luottolaitosten vastaava suhde, ei kuvaa kovin hyvin sijoituspalveluyritysten vakavaraisuutta. Vakavaraisuusvaatimukset perustuvat luotto- ja markkinariskeihin, joita sijoituspalvelujen tarjonnassa asiakkaiden lukuun ei välttämättä muodostu. Vähenevistä tuotoista ja heikentyneestä kannattavuudesta huolimatta sijoituspalveluyritysten omien varojen yhteenlaskettu määrä on kasvanut vuoden aikana hieman, mikä on kasvattanut näiden yritysten tappiopuskuria.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyytikko Meri Rimmanen, puhelin (09) 183 5379.

¹¹ Suomessa toimiluvan saaneet 46 sijoituspalveluyritystä.

¹² Helsingin Pörssissä toimi kesäkuussa 45 välittäjää, joista 29 oli etävälittäjiä. Kotimaisista arvopaperinvälittäjistä 9 oli sijoituspalveluyrityksiä, 4 luottolaitoksia ja 3 Suomessa toimivia ulkomaisia sivukonttoreita.